

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Min Skorstensfejer

Citation: Drachmann, Holger: "Min Skorstensfejer", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 25. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann03tom-shoot-workid54478/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

Maaske indtager allerede det preussiske Dybbølermonument en Plads i det unge, store Tysklands Lærebøger for Ungdommen. Det var i det mindste at vente. Til Gengæld var der da en Sag af nogen tilsvarende national Betydning at henlede vor Skolekommissions Opmærksomhed paa, nemlig i alle vore Børnebøger at trykke et Træsnit af Møllen paa Dybbølbjerg. Den kunde maaske ledsages af følgende, barnlige Møllerim:

Her staar jeg og vil ikke flytte min Fod,
 Som Vagt paa den vædige Banke;
 Granater skal ikke rokke min Rod,
 Og Ild ikke kvæle min Tanke.
 Min Rod den munder i Danmarks Bund,
 Min Tanke er *den*: der skal komme en Stund,
 Hvor Hjerter omkring mig skal banke
 Om Kap med det Hjerter af Egerød,
 Som Mølleren sætte i Vingen lod;
 Og slaa med sin Ving, og staa, hvor man stod,
 Med Ære og Ret: det er Tingen!

III. MIN SKORSTENSFEJER

Senderborg den 19., 20., 21. April o. s. fr.

Man skærer ej Spanter til Skibe
 Ud af det sirlige Træ,
 De svajende Graner gi'er Master,
 Men Eg maa i Tømrenes Knæ.
 Man smedder ej Søm af det bløde Sølv,
 Det lader for let sig slide:
 Man hugger dem ud af det seje Jern;
 Det kan gennem Plankerne bide.

Der ligger en Grund hos det danske Folk,
 Som ikke er gødet af kunstig Gødning;
 Urtids Muldet, som bærer sin Frugt,
 Ukendt med al Radikalernes Rydning.
 Du vandrer en Aften bekymret stemt
 Ved Grænsen og træffer en Mand, der vejer
 Mer end de lyseste Hoveder; selv
 Om han er sort som en Skorstensfejer.

Han kom gaaende jævnsides mig, da jeg var stegen ned paa Vejen igen fra Hejplateauet, hvor Monumentet staar. Han kom nede fra Dalen, fra Dybbøl By, og skulde øjensynlig videre ad Vejen; jeg skulde tilbage til Sønderborg; altsaa havde vi samme Retning og kom til at gaa jævnsides, hver ved sin Grøft med Vejen imellem os.

Skumringen var tiltaget. Jeg ledte i Lommen efter en Cigar, men fandt ingen. Jeg tog min lille Felpibe frem, stoppede den og gav mig til at søge efter Fyrstikker. Jeg havde inger. Jeg skottede over til ham paa den anden Side og saa' en lysende Glød midt i Ansigtet, dér, hvor jeg omtrent kunde slutte mig til, at Munden maatte være. Det var en usædvanlig sort en! tænkte jeg ved mig selv. Det forekom mig dog ikke, at Mærket var faldet saa stærkt paa, at man kunde blive til en saadan Skorstensfejer blot med Chausseens Bredde imellem sig. Det faldt mig imidlertid ind, at jeg selv, i hans Øjne, kunde være en lignende Silhouet. Man véd aldrig, hvor sort man selv ser ud i andres Øjne.

Vi kom forbi Møllen. Bakkerne ude i Terrænet sænkede sig lidt her, og jeg fik Manden ovre paa den anden Side af Vejen en Kende op imod Horisonten. Jeg saa', at han havde en Oppakning, Bylt eller lignende paa Ryggen. Aha; en vandrende Gesell altsaa! en af disse Levninger endnu fra det store romerske Riges Romantik, en Landevejens ensomme Ridder til Fods, en Bussemand for Børnene, en Skræk for Bønderne, en Plage for Herredskontorerne!

Jeg skridtede tværs over Vejen, bad ham paa tysk om lidt Ild og saa' nu, at han var „virkelig“ Skorstensfejer.

Han standsede, læssede den Pose af, som han havde over Nakken (den var tung, det hørte jeg, da han satte den ned paa Jorden), og bad mig Cigaren, idet han paa rigtig „Svende-Tysk“ sagde mig, at jeg godt kunde smide Stumpen med det samme. Jeg beklagede, at jeg selv ingen Cigar havde at byde ham, og vi kom i en lille Passiar, idet Posen atter blev læsset paa Nakken, og vi fortsatte Vejen sammen.

Jeg var i Grunden ikke utilfreds med at lægge et Intermezzo imellem mine ensomme Betragtninger oppe paa Dybbølbjerget og de Betragtninger, jeg sandsynligvis vilde komme til at anstille ved min Ankomst til Sønderborg. Medens vi allerbedst passiarede, sagde han pludselig, og endnu paa tysk:

„Om Forladelse, men hvad Landsmand er De egentlig? Det forekommer mig, at De ikke er indfødt Tysker!“

Jeg sagde ham, at jeg var dansk, fra København.

Han blev øjensynlig fornøjet:

„Jeg var bange for, at De var Englænder. Der kommer nu og da,

skönt nu ikke længer saa ofte, Folk af den Slags og driver omkring heroppe. Men naar De er dansk, saa lad os bare skifte Melodonte!"

Og han begyndte, paa en fornøjelig Blanding af sønderjydske og københavnske, at gøre mig en Række Spørgsmaal, som jeg besvarede, saa godt jeg formaaede og saa vidt mit Personalkendskab strakte sig. Han meddelte mig til Gengæld, at han var født her i Egnen, at han „fejede paa Landet" for en Mester inde i Sønderborg, at han havde været i Lære i København og dernæst nede omkring i Tyskland, at han havde været Soldat i 64 og var sluppen fra det med en stiv Arm (hvis Aarsag han ikke kunde krybe i de „nye" Skorstene i Byerne), at hans Brødre ogsaa havde været Soldater og var faldne, og at han nu snart vilde se selv at blive Mester, for „nu havde han krøbet og fejlet nok paa andres Regning".

Det var Hovedtrækkene af et Levnetsløb; men der kom yderligere Detailler til.

Jeg saa' nøjere paa ham.

Han var af den danske Gennemsnitsstørrelse, middeihøj, godt bygget, ikke just meget bred, men med runde Skuldre, faste Ben, korte Underben, ikke just store Hænder og Fødder. Hans „Mundering" tillod at anstille disse Undersøgelser, næsten som havde man ham for sig paa en Session. Hans Ansigt var, for saa vidt ikke Trækkene løb fra en i et sort ubestemt, godmodig opvakt; Kindbenene brede, Kinderne runde; lidt Skæg under Næsen og Hagen. Hertil kom, maaske særlig for ham som Professionist, noget kvikt, resolut ligefremt, der ogsaa fra Trækkene meddelte sig til hans Tale eller maaske fra hans Tale og Handlinger var gaaet over i hans Træk. Han søgte sjældent efter Ord og fortalte naturligt, nu og da med et vist Sving, der er ejendommeligt her paa Grænsen, og som desuden røbede, at han havde været „daraussen", ude i Verden mellem mange Slags Folk. Han havde ikke den tyske Haandværkers sorgløse Gemytlighed parret med et vist fiffigt Hensyn overfor den velklædte. Ligesom han ikke gik klods op ad mig, men stedse holdt et Par eller halvandet Skridts Afstand imellem os paa Vejen, saaledes ogsaa i hans Henvendelser til mig, der var ligefremme og direkte nok og undertiden smagte af Kammeraten, ansporet af min egen Ligefremhed, men aldrig voksede til Paatrængenhed som hos en Tysker, og lige saa lidt, naar jeg pludselig blev lidt køfig, sank ned til Ydmyghed, som hos en svensk. At hans Tale var spækket med tekniske Ord og Vendinger følger af sig selv.

„De er altsaa Sønderjyde?"

„Javel, Sønderjyde med Liv og Sjæl — at sige, for saa vidt man har Lov til at være det her!"

Han saa' sig omkring, som om han vilde tage Maal af en Hindring

og slaa denne til Jorden med sin haarde Skorstensfejernæve. Derpaa smilte han, idet han viste Tænder som en Neger, skubbede Sækken til Rette paa Nakken, og vedblev:

„Da jeg var en halv Snes Aar gammel, kom jeg til København i Lære ...!“

„Undskyld!“ afbrød jeg. „Hvorfor blev De netop Skorstensfejer?“

„Jeg véd min Sandtjen ikke. Man skal jo være noget. Formodenlig har jeg som Dreng haft Lyst til at krybe op rundt omkring. Jeg var en klejn Dreng den Gang og kunde smutte igennem som en Løkat; men Aaret, da jeg gik til Præsten, blev jeg siddende fast og maatte hugges ud.“

„Hugges ud?“ spurgte jeg.

„Javel, hugges ud. Det var i Klosterstræde; Huset, hvor siden efter „Folkets Avis“ var. Det var en meget gammel og daarlig Skorsten; at sige, Stenene i den var stærke nok, men den løb snever til for oven, og den var ikke bleven fejlet i mange Tider, saa at Soden sad i tykke Kager helt op imod Røgharten. Jeg var ikke videre dreven i Faget, og da jeg mærkede, at jeg begyndte at komme i Klemme, arbejdede jeg mig op efter, fordi jeg tænkte, at det maatte faa en Ende en Gang. Det fik ogsaa en Ende, men det var nær bleven med Forskrækkelse. Jeg sad fast .....

„Og blev røget!“

„Ja, som en Skinke. Jeg sad hele syv Timer i Sod og Os, medens Mester, tre Dreng og to Brandsvende huggede løs af alle Kræfter paa Skorstenen inde fra et Loftskammer. Jeg tabte Besindelsen og glemte at trække dette Tørklæde — ser De, saadan! — op for Munden og aande derigennem. Jeg laa paa Almindeligheden tre Maaneder efter den Fejning og var jo lidt tængstlig ved Geschæften, da jeg atter kom ud. Men saa blev jeg Svend efter en stor Ildebrand, hvor jeg løb med Slangerne hen ad en gloende Tagryg — for jeg var endelig ikke bange; — og saa tog jeg til Tyskland.“

„De siger, at De bruger dette Klæde til at aande igennem! De har vel Benævnelser for enhver Del af Deres Paaklædning?“

„Naturlig! Ser De, Hætten paa Hovedet her, den kalder vi for „Kappe“. Ja, det er tysk, men saadan er hele Munderingen; og det er jo de danske Skorstensfejeres egen Skyld, at de ikke døber den om. Trøjen her, det er „Kollert'en“; Bæltet, som holder den fast til Benklæderne, hedder „Gurtel“; og det er meget vigtigt for os, at Kollerten ikke glider op; for saa kan man nemt blive siddende fast, hvor der er snevert; og det er ikke sagt, at man hver Gang bliver hugges ud. Skraberer her, som vi hager fast over den venstre Skulder, hedder „Eisen“, og hvis De vil lyse lidt med Deres Pibe,

saa vil De se, at der her paa Messingspændet foran paa min Gurtel er to „Eisen“ over Kors. Det er Lavets Zunftmærke!“

„De er altsaa zünftigt?“

„Javel. I Tyskland, hvor jeg har „rejst“, er der endnu Zunft paa Skorstensfejere og Kobbersmede. Jeg har aldrig „fægtet“, jeg har „rejst“. Det var en fornøjelig Tid den Gang — lige godt, det var Tyskere; men det tænkte vi ikke paa i de Tider ...“

„Hvor gammel er De, med Forlov?“

„Syv og tredive. Man havde sin Vandrebog i Felleisen, og sin „Geskenk“ fra den sidste By, hvor man havde arbejdet. Kom man saa til en fremmed By, saa spurgte man blot efter Kroen og gik lige ind og satte sig under Tavlen. Saa kom den sidste Gesell og gav sin „Gruss“, og man svarede med sin Gruss. Saa kom Kruset paa Bordet med alle Sølvskillingerne paa, og man tog om en af Skillingerne og spurgte: Mit Gunst, er her Arbejde for en zünftigt Svend? Og saa svarede han: Kan Du din hele Gruss? Og saa gav man ham den hele Gruss og sagde: Mit Gunst; ich komme von der Stelle, wo die Meister Töchter gar hübsch, und die Meisterinn fromm, und der Meister streng, und so und so, und das und das; und trink mir zu, so trink i' auch, und trinkst Du aus, so trink i' nit! Og saa drikker han en til og saadan gaar det videre.“

Jeg vandrer ganske langsomt ved Siden af min Skorstensfejer og læder ham passiare. Det er kostelige Historier disse. Det er en Arbejders, en Haandværkers Vandreaar. Og hvor ligefrem, naturlig og godmodig fortæller han ikke. Ikke en eneste Slibrighed og ingen Klage og Misundelse. Han fryser og døjer ondt, bliver syg, kommer paa Hospitalet og bliver rask igen. Intet er naturligere: han har en stærk Natur og en udmærket Appetit, naar han faar noget at spise. Naar han er ved Mønt, saa bliver han forelsket og kommer sig igen af sine Anfald. En Affære er af en alvorligere Natur; den afbrydes af Krigen heroppe i Norden. Han fejer for mange Slags Folk og véd at skildre dem alle paa en træffende Maade. Han undgaar ikke at opdage hist og her Livets Uregelmæssigheder, dets vilkaarlige Fordeling af Gøder og Lidelser. Han støder ofte paa „Samfundets Brøst“, men fortsætter sin Gang, uberørt af dets Bitterhed, til Nød med et lille Ræsonnement, som afvinges hans sunde Sans. Han er et lykkeligt Menneske, lykkelig ved sit Sinds Ligevægt og sit hærdede Legemes Modstandsevne.

Han tager i Reglen let, om end ikke overfladisk, paa Tingene. De „Sværheder“ (Schwierigkeit), hvori han undertiden er geraadet, opdager jeg skyldes en Tilbøjelighed hos ham til nu og da at blive hidsig. Han har Grænsefolkets Blod i sine Aarer. I sine Ræsonnementer er han aldrig hidsig. Vi har ikke undgaaet, i Forbifarten, at berøre

Arbejdernes, Haandværkernes Vilkaar og de „Spørgsmaal“, som især i Tyskland er baade naturligt opstaaede og kunstigt opelskede heraf. Hans sunde, ufidenskabelige Gemyt har da heller ikke her fornægtet sig, og hans Svar paa et af mine Spørgsmaal har været et saadant: Dersom Arbejderen ikke giftede sig saa tidlig, ikke saa tidt drak sig fuld, og i Tide satte noget ind i en Kasse, saa vilde der intet Arbejderspørgsmaal være! Et, om ikke just udtømmende Svar, saa dog i det mindste et Svar, der røber en Karakter, en Mand.

Det er Synd, jeg burde have optegnet mig flere af hans Historier og Ræsonnementer. Jeg erindrer, at navnlig hans Ophold i Frankfurt kort forinden Udbruddet af den 2den slesvigske Krig var rigt paa kostelige Ting. Særlig hans Tale til Politikommissæren samme Steds, da han blev opkaldt paa Raadhuset i Følge et stikbrevlignende Tilhold, som var sendt ham gennem Autoriteterne fra Udskrivningschefen herhjemme. „De kan tro, jeg sagde „Kommissionæren“ Besked! Der kommer De med Deres Stikbrev og stævner mig; og min Værtinde og hele Huset troede, at jeg var en Tyveknægt og raabte efter mig ned ad Trapperne: Schau mit der Lump, der Däne, der Mordkerl! Og jeg blev transporteret til Grænsen; for jeg havde ikke læst i nogen Avis, at der skulde være Krig hjemme, og jeg havde ingen Penge til at fare paa Jernbane for. Men da jeg hørte, at det var *det*, der var i Vejen, og at jeg skulde hjem og være Soldat, saa blev jeg to Tommer højere i mine Sko foran Forhørsrichtereren og slog i Balkonen og sagde: Nun komm mal her; jetzt werde i' mindesten vier Frankfurterlumpen schmeissen, sobald 's los geht da drüben, weil Ihr mi' so verklagt! Og saa smed de mig udenfor.“

Men jeg indrømmer, idet jeg netop noterer dette ene Forsøg paa et Referat af hans Tale, at Duften af hans Historier gaar tabt under Nedskrivningen. Den sjendommelige Friskhed, Fart og Bevægelighed i Udtrykket, denne hans hele verve bliver under Typerne til en Karrikatur. Et saadant Patois af Svende-tysk, sønderjydsk og københavnsk maa høres, det kan ikke beskrives.

* * *

Og han gik hen ad Vejen ved Siden af mig, fortællende og ræsonnerende. Han hørte sig aabenbart gerne selv tale; han havde sandsynligvis ikke ofte Lejlighed dertil. Efterhaanden begyndte han at smaaanynne og skubbede alt imodens den tunge Pose til Rette paa Nakken

„Hvad er det, De der gaar og slæber paa?“

„Det er Sod. Det vejer til, kan De tro. Jeg har sommetider en 3 Lpd. her i Sækken; men det er en god Skilling i Biindtægt for Skorstensfejertaget!“

„Hvad bruger De det da til?“

„Jeg bruger det ikke. Jeg sælger det til de „finc“ Fabrikationer!“

Jeg erindrer ikke, om jeg fik at vide, hvilke disse „finc“ Fabrikationer var, som brugte Sod. Han gik og saa' sig omkring ud over Markerne, og gav sig saa til at synge ganske højt:

Ja, ikke sandt,
Den Jurida',
Da Wrangel han kom her,
Vor Løjtenant
Han skreg: Hurra,
Og: Fæld Gevær!
Saa tog vi dem i Nakken
Og smed dem ned a' Bakken.
Hillemand,
Sikk'et Spænd
Gamle Wrangel kommer aldrig mer' igen!

Jeg kunde ikke bare mig for at smile. Og dog klang disse løjerlige Ord med deres Stemning af Otte og fyrres frejdige Naivitet næsten profanerende ud over disse tavse Grave fra „sidste“ Gang. Maaske havde han noget af den samme Fornemmelse. Vi gik i hvert Fald nogen Tid umiddelomme videre, indtil jeg sagde, ganske sagte:

„Ja, det var den Gang!“

„Men *den* skal komme igen!“ Og han daskede sin Pose ned paa Jorden og satte sig paa den, saa Støvet fra Soden stod op omkring ham som en Krudtsky.

„Min Fa'er han sloges heroppe i Ott'ogfyrre. Han lærte os Børn de Soldatviser, som de sang den Gang. Saa døde han, og vi var tre Brødre, lige efter hverandre, som kom ud i Verden. Over alt, hvor jeg har været henne, har jeg sunget de gamle Sange, indtil jeg kom hjem og det gik løs igen heroppe; men saa havde de andre Viser, som ikke var nær saa lystige som de gamle. Men hvad kommer det an paa en Vise! Det er Næverne, som gør Udslaget. Vi havde altfor faa af dem sidst her paa Banken, og Kanonerne duede vel ikke stort. Det forstaar jeg mig nu ikke paa, for jeg har altid været Infanterist, og hvad man ikke forstaar sig paa, skal man ikke snakke om. Men *det* er jeg dog sikker paa, at vi fik slaet en hel Mængde Tyskere ihjel, inden vi maatte over til Als; og saa er der saa mange færre af dem, naar det næste Gang gaar løs!“

Denne Betragtning har jeg i al sin heroiske Troskyldighed hørt gentaget rundt omkring mig her ved Grænsen i disse Dage. Man haaber, hvad man helst vil have skal ske. Min Skorstenstejer her

var ikke nogen Undtagelse fra Reglen. Han lod Posen blive staaende ved Vejgrøften, og idet han sprang op, trak han mig med sig i Halvmørket ind over Markerne, fortællende, udpegende, malende disse Maanedernes fortvivlede Dage og Nætter heroppe under Granatregnen, i den dybe Sne, i det halvtuede Ælte, i Blod og Skarn, under utænkelige Savn, Lidelser, Strabadser, som kun Vanen, støttet af Underbefalingsmændenes Koldblodighed, de højere Officerers intelligente Fasthed og den sejge danske Natur, kunde gøre udboldelig for Mennesker. Han var aabenbart kommen paa det Punkt, at han betragtede det hele Terræn heroppe, og Erindringerne, der knyttede sig hertil, som sin lovlige Domæne. Han lod nu en Landsmand græsse paa sin Mark. Hans Brødre, hans Venner, hans Kammerater var faldne her, og han selv var bleven saaret her; fra Krigens Ophør og lige indtil nu havde han blandt sine Standsfæller i Sønderborg og blandt sine Kunder og Venner mellem de dansksindede Bønder i Sundeved saa godt som udelukkende talt om denne Krig, dens umiddelbare Følger og de uopfyldte Løfter, der var knyttede til dens sørgelige Afslutning. Han var saa godt som uvidende om sit Fødelands videre „Udvikling“ siden da; han havde, som hos de fleste af de Sønderjyder, jeg har lært at kende herovre, kun meget knappe, hyppigst dadiende eller i hvert Fald stærkt skeptiske Anmærkninger til overs for vor „indre“ Politik. Han levede kun paa den „sidste“ Krig; men af den levede han ogsaa højt og gav rundhaandet fra sig. Han var en dansk *Fänrik Stål* i Skorstensfejeruniform.

„Ingen ser et Slag“. Saa vidt jeg mindes, er det Franskmænden Courrier, der har brugt disse Ord i et Brev; og han var selv Soldat. Han tænker dog vel nærmest her paa selve coup'et; nogle af Slagets Detailler faar dog Deltageren at se, og disse gaar da ved Meddelelser over til de saakaldte „Bataillestykker“. Ingen ser et Slag. Men hvad der gaar forud for Stormen, Haandgemængnet, Massakren, det har en Mængde Tilskuere — og ikke mindst blandt Soldaterne bag en Skanse; og de kunne fortælle derom.

Min *Fänrik Stål* skildrede mig her, medens vi i Halvmørket tumlede af Sted over Gravene, hele dette den danske Soldats Martyrium, som i den barske Vinter 1864 militær-lakonisk kaldtes „paa Afløsning“ eller „ude i Stillingen“. Et lille Forsøg paa at fastholde nogle Træk af dette Martyrium vil Gudskelov næppe endnu være noget nyt. Hele det modne Danmark, der er kommen op over Trediveerne, vil gennem paarørendes eller bekendtes egne Meddelelser, eller gennem de øjeblikkelige Efterretninger i hine Dage, bære en uudslettelig Erindring hos sig om, hvad det var. Den yngre Slægt staar allerede nu noget fjern og derfor noget kølig overfor Indtrykket. Den vil kunne læse sig det til. Det Indtryk af noget selvoplevet, som jeg fik

her gennem min Ledsagers Seivsyn, skal jeg visseligen ikke glemme. — En og anden af disse min Ledsagers alt andet end stærkt kolorerte Meddelelser om Opholdet her „i Sillingen“, i den store aabne Begravelse, som gik Verden rundt under Navnet Dybbøl-Skanserne, har uvilkaarlig formet sig til Vers, medens jeg forsøgte at fastholde Billedet saa knapt og korrekt som muligt. Jeg gør med Flid opmærksom paa, at det ingenlunde er de mest „gribende og gruopvækkende“ Begivenheder, der saaledes har krystalliseret sig i Rim. Det vilde for en Kras-Realist have været en Lækkerbiskken at give sig til at male de Scener, som i Bladenes Meddelelser, og endnu mindre i Overkommandoens Telegrammer, sjældn gaa over til det store udenforstaaende Publikum. Jeg skal kun skitsemaessig antyde, hvad en saadan „uforsønlig“ kunde have følt sig kaldet til at dvæle ved. Der var denne Udrykning paa ganske bestemte Tider, lad os f. Eks. sige en isnende kold Morgen lige i Dagbrækningens hele søvndrukne Uhyggelighed, af det Hold ovre paa Alssiden, der var bestemt til „Afløsning“ o: til Slagterbænken. Ud af et usselt Kvarter i det halvbrændte Sønderborg eller fra Barakkerne udenfor, eller fra de overfyldte Kantonementet ude omkring paa Landet, trompetes Soldaterne ud. De har haft saa megen Tid, at de har kunnet rense nogenlunde deres Uniformer fra Skarnet og Blodet i det forfærdelige Søle der ovre „fra sidst“; men de har ikke kunnet, og gider vel heller ikke, rense deres Kroppe fra Utøjet, som hjemsøger dem idelig og idelig. En Soldat paa Feitfod er reduceret til et halvt Dyr i en Bunke Klæder, som et Ladegaardslem vilde afvise med Seivfælde. Desto større Hæder for Soldaten, at *Mennesket* i ham er saa uforgængeligt, at han kan vise Pligtopyldelse, Mædehold, ja Begejstring — paa Tid og Sted. Men Tid og Sted for Begejstring er ikke Dybbøl. Der skal man kun sidde i Skarn med Ryggen op mod en ødelagt Jordvold i to Gange fire og ryve Timer og vente paa det Øjeblik, hvor et flyvende Stykke Jern kommer for at lemlæste en — uden at man kan løsne et Skud med det Vaaben, som man holder i sin Arm.

Den lange Række tramper tungt over Pontonbroen. En og anden har maaske først erkyndiget sig om, hvor mange der er blevet slaæet ihjel i Nat eller i Gaar. Dog, dette spørger man ikke længer om. Det interesserer ikke. Det er ikke nyt. Man har intet nyt at spørge om. Man tænker kun paa Frokosten. Man gaar derover.

En og anden, en ung „Resorvespire“ maaske, begynder paa en Opsang. Den tapre Landsoldat. Men det gaar ikke. Man er ikke oplagt. Man har Vinden med iskolde Sneestænk lige i Ansigtet, idet Kolonnen i Delinger arbejder sig op ad den dyndede Bakke, opkørt af Trænvognene, langsomt asende i de usmarte (hvor Pokker skulde man faa Tran fra!) Fedtlæderstøvler, hvis haarde Folder gnaver lige

ind til Ankelknoglen, og hvis Saaler er som et Sold, saa at Snevaad-
 det sjapper ind om Strømperne, der totalt mangler Tær. Alt, hvad
 man møder paa Vejen, har det samme medtagne, forbitrede eller re-
 signerte Udtryk som Landskabet. Skiden Sne op ad Jordværkernes
 Skraaninger; skiden Sne ude over Terrænet, naar man er kommen
 op over Brohoved-Batteriet og marcherer frem ad den hullede, sø-
 lede Kolonnevej. Ordknappe Ordonnanser i regntunge Kapper, bøjede
 frem over Hestehovedet. En Vogn fuld af tavse og en anden fuld
 af stønende saarede. Fjenden har „rekognosceret“ i Nat. Det giver
 dog lidt Liv. Kolonnen gør Holdt. Vinden blæser isnende; Fødderne
 er som to døde Katte, indsvøbte i vaade Klude. Obersten faar Mei-
 ding af en forpustet Ordonnans ude fra „Stillingen“. Officererne be-
 gynder at se forretningsmæssige ud. En lille, tarvelig Vittighed lister
 sig halvhøjt mellem Geledderne. „Bliver det snart til noget i Retning
 af Frokost?“

Under alt dette er Stilheden, der har hængt ned over Landskabet
 sammen med de lave Snekyer, bleven afløst af Genoptagelsen af
 den gamle, kendte, ved sin Regelmæssighed (tre-fre-fem Brøl i Mi-
 nutten) saa usigelig trættende Kanonskydning. Det er omtrent som
 i en jydsk Studestald; der beror paa, om Røgterne har vænnet deres
 Nerver til Brølene, eller om de endnu pines ved den evige Slaaen
 paa Tromme i Ørene, hvorunder Luften sitrer og al Underholdning
 ophører. Og under denne Skydning, imod al den Jernregn, som ven-
 ter paa en, „detacheres“ nu de enkelte Delinger i Reserve, Dæk-
 ning og Vagtmandskab ud i Stillingen. Skanserne aabner deres noget
 usikre Gæstgiversteder for det nye Hold. Reserverne smides ned
 langs Retranchements eller stilles ud paa fri Felt bagved nogle op-
 kørte Halvbatterier med forvaagede Artillerister og dødtætte Offi-
 cerer. Saa begynder Jernregnen at falde; hvorunder man spiser Fro-
 kost, hvis ikke tilfældigvis straks denne Forfriskning bliver en næg-
 tet ved et „Tilfælde“, og saa søger man i de næste 2 Gange 24 Ti-
 mer at indrette sig saa bekvemt som muligt mellem disse eventuelle
 Tilfælde ved med sit Utøj paa Kroppen, i de vaade Støvler, op ad
 en leret Jordvoid, hvor en Udkigsmand stadig ser ud og varskoer for
 Skuddene, under Lavetten paa en Kanon, som kun sjælden skydes
 af, at slaa Tiden ihjel med at ryge fugtig Tobak, studere sine ga-
 bende Støvlenæsers Karakteristik eller spille Kort med nogle Kam-
 merater — forudsat at man er koldblodig nok dertil, og at Kamme-
 rterne ikke skydes væk. Kortene bliver nok liggende.

Af disse Antydninger fra min Ledsagers Fortælling kunde en Kras-
 Realist nok gøre et Nummer ud. Jeg foretrækker for min Part at lade
 Antydninger være Antydninger. Derimod er der en enkelt lille Epi-
 sode af, hvad min Skorstensfejer oplevede i sin Skanse, der, som

ovenfor bemærket, har formet sig i Rim for mig. Min Hjemmelsmand fortalte om, hvorledes „fire Københavnerne, eller da i det mindste Sjællændere, tog den med Ro“ :

Det regner og sner med Granater,
 Det er næppe, man syner og sanser;
 Der ligger de danske Soldater
 Paa Mavterne bag deres Skanser.
 De kan ikke sende et: Tak for sidst!
 Saa tager de dem en gemytlig Whist.
 Saa raabes der: Dæk! Og Granaten slaar ned,
 Og saa tæller man, hvem der i Græsset bed.

Det er en simpel Historie.
 Tabet er: Lemmer og Livet,
 Gevinsten: Vand paa Cikorie
 Med Rhum. Og saa bliver der givet.
 Trumf paa Damen! De spiller og ler,
 Mens Udkig'et over Traversen ser:
 Dæk, Kammerater! — Hvem fik sit Fedt?
 Det var min Makkert! Det er Nummer et.

Det regner og sner med Granater,
 Det er næppe, man syner og sanser;
 Der ligger de danske Soldater
 Paa Mavterne bag deres Skanser:
 Det var jo Skade, at han faldt væk!
 Jeg spiller med „Blind“, jeg har fire Træk ...!
 Dæk, Kammerater! — Se saa, for Fanden;
 Der gik *min* Makker! Det er den anden.

Det er en simpel Historie.
 Tabet er: Lemmer og Livet,
 Gevinsten: Vand paa Cikorie
 Med Rhum. Og saa bliver der givet:
 Det var jo Skade. Naa ja, Adjø;
 Trumf paa Esset! Vi spiller en deux ...!
 Dæk, Kammerater! — Tæl op; lad se:
 Det var min Modpart! — Det er Nummer tre.

Han sidder, den sidste i Laget,
 Og samler Kortene sammen;
 Gevinsten har han vel taget,
 Men han mumler fortrædelig: Jamen ...!